

Sari Essayah kd ym.

Toimenpidealoite kaivostoiminnan rojalTIMaksutyypPisen veron käyttöönottamisesta

Eduskunnalle

Nykyinen kaivoslaki (621/2011) tuli voimaan 1.6.2011. Kaivoslaki sääntelee kallioperässä olevien kaivosmineraalien sekä kahden kivilajin etsintää ja hyödyntämistä. Kaivoksella tarkoitetaan sekä avolouhosta että maanalaista louhosta, mutta käytännössä nykyaikaiset kaivokset ovat avolouhoksia. Lisäksi kaivoslaki sääntelee maaperässä olevan kullan huuhtontaa valtionmaalla. Kaivostoiminta on taloudellisesti erittäin merkittävää sekä itsessään että erilaisten välillisten vaikutusten kautta. Kallioperän mineraalivarat sisältävät huomattavan potentiaalin uusienkin alojen taloudelliselle toiminnalle kerrannaisvaikutuksineen. Toisaalta kaivostoiminnalle on tavanomaisesti, että se synnyttää ympäristöllisiä ja maankäytöllisiä haasteita. Tämä koskee osin jo etsintävaihetta, joka jakautuu vaikutusten ja sijainnin perusteella kahtia, jokaiselle ilman viranomaislupaa ja maanomistajan suostumusta vapaaseen etsintätööhön sekä luvanvaraiseen etsintään. (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2019:44)

Viime vuosikymmenten aikana monet maat ovat muuttaneet kaivoslakejaan muun muassa siten, että maat ovat alkaneet periä kaivosyrityksiltä rojalteja. Tällöin perusajatuksena on, että malmit maan alla omistaa valtio, jolloin niitä hyödyntävät yksityiset yritykset ovat velvollisia maksamaan rojalteja. Tämänkaltaista mahdollisuutta Suomessa ei tällä hetkellä ole, sillä vuonna 2011 voimaan tullut uudistus jätti lakiin merkittäviä puutteita. Lainsäädännössämme vallitsee vahvasti myös edelleen ensiksi ehtinyt saa pitää alueen -valtauseriaate. Suomessa tilanne on näin ollen käytännössä se, että kaivosyhtiö on hyötyjä, ja ongelmat jäävät veronmaksajille. Suomi ei saa käyttöoikeuskorvauksia, joista muissa maissa hyötyvät valtio, paikallisyhteisö ja maanomistajat. Koska kyseessä on kuitenkin uusiutumattomien luonnonvarojen hyödyntämiseen liittyvä toiminta, johon sisältyy hyötyjen lisäksi myös monenlaisia riskejä, muun muassa ympäristön kuormittumista, tulee Suomessakin ottaa käyttöön rojalTIMaksutyypPinen vero, jossa hyötyjinä ovat niin maanomistajat, alueen kunnat kuin valtiokin.

Aloite sisältyy Kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjettiin vuodelle 2020.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kaivostoiminnan rojalTIMaksutyypPisen veron käyttöönottamiseksi.

Toimenpidealoite TPA 24/2019 vp

Helsingissä 24.10.2019

Sari Essayah kd

Päivi Räsänen kd

Sari Tanus kd

Peter Östman kd

Antero Laukkanen kd